

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifimiz genel ve madde gerekçeleriyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereği saygı ile arz olunur.

Ali ARABACI

Bursa Milletvekili

2.- Emin KARAA	Kütahya Milletvekili
3.- Ahmet ARKAN	Kocaeli Milletvekili
4.- Gönül SARAY	Amasya Milletvekili
5.- Ş.Ramis SAVAŞ	Sakarya Milletvekili
6.- Uluç GÜRKAN	Ankara Milletvekili
7.- M.Cengiz GÜLEÇ	Sivas Milletvekili
8.- Ertuğrul KUMCUOĞLU	Aydın Milletvekili
9.- Sadık KIRBAŞ	Çanakkale Milletvekili
10.- Erol AL	İstanbul Milletvekili
11.- Fahrettin GÜLENER	Bursa Milletvekili
12.- Ali Rahmi BEYRELİ	Bursa Milletvekili
13.- Ali GÜNAY	Hatay Milletvekili
14.- A.Ahmet ERTÜRK	Edirne Milletvekili
15.- Sebahat VARDAR	Bilecik Milletvekili
16.- Hasan SUNA	Yalova Milletvekili
17.- Kemal VATAN	İzmir Milletvekili
18.- Ziya AKTAŞ	İstanbul Milletvekili
19.- Necati ALBAY	Eskişehir Milletvekili
20.- Evliya PARLAK	Hakkari Milletvekili
21.- Melda BAYER	Ankara Milletvekili

22.- Burhan BIÇAKÇI	İzmir Milletvekili
23.- Mehmet ÇÜMEN	İzmir Milletvekili
24.- Rahmi SEZGİN	İzmir Milletvekili
25.- Atilla MUTMAN	İzmir Milletvekili
26.- Mehmet KOCABATMAZ	Denizli Milletvekili
27.- Hasan ERÇELEBİ	Denizli Milletvekili
28.- Saffet BAŞARAN	İzmir Milletvekili
29.- Mahmut ERDİR	Eskişehir Milletvekili
30.- Suat ÇAĞLAYAN	İzmir Milletvekili
31.- Ergün BAYRAK	Artvin Milletvekili
32.- Orhan OCAK	Bursa Milletvekili
33.- Esvet ÖZDOĞRU	Ankara Milletvekili
34.- Edip ÖZGENÇ	İçel Milletvekili

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Bu madde ile TBMM İçtüzüğünün 151 inci maddesinin 2 nci fıkrası değiştirilerek TBMM Başkanının izin verme yetkisi kaldırılmakta, bu yetki TBMM Başkanlık Divanına verilmektedir. Ayrıca, izni ve özü kabul veya ret yetkisi de Divan'a verilmektedir.

MADDE 2.- Bu madde ile TBMM İçtüzüğü'nün 152 inci maddesi yeniden düzenlenmiş, 1 inci fıkrasına "devamsızlık cetvelinin" ilgili bölümünün milletvekiline her ayın ilk haftasında gönderileceği hükmü eklenmiş, 2 nci fıkrada itiraz süresi yedi günden üç güne indirilmiş, itiraz dilekçesine varsa belgelerin eklenmesi hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, 4 üncü fıkrada cetvele itiraz edilmemesi ya da itirazın reddedilmesi halinde, devam edilmeyen günlere ilişkin yolluk ve ödemelerin izleyen aylıktan kesilmesi için Meclis Özlük İşleri bilgilendirilmekte, 5 inci fıkrada ise kesinleşen devamsızlık cetvellerinin bir yasama yılında en az altı kez yayımlanması öngörülmektedir. Böylece, şeffaflık ilkesi de gerçekleşmiş olmaktadır.

MADDE 3.- Bu madde ile TBMM İçtüzüğü'nün devamsızlığın yaptırımını düzenleyen 153 üncü maddesi değiştirilmekte, yaptırımın etkili ve caydırıcı olması için özürsüz ve izinsiz meclis çalışmalarına katılmayan milletvekilinin katılmadığı her gün için, o günü karşılayan yolluk ve ödeneğinin kesilmesi öngörülmektedir. Söz gelimi, ayda 3 milyar lira yolluk ve ödenek alan bir milletvekili, o ay içinde yapılan 12 birleşimden ikisine özürsüz ve izinsiz katılmamışsa, 3 milyar liralık yolluk ve ödeneğinden 500.000.000.TL.si kesilecektir ($3.000.000.000 : 12 = 250.000.000 \times 2 = 500.000.000$). Bu yolla, milletvekilinin haksız kazancının önüne geçilmekte, yasama faaliyetine devamın sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca, özürlü ya da izinli sayılmada ki muvazaalı işlemlerin önüne geçilmek amacıyla bazı düzenlemeler getirilmektedir. Amaç, meclisin düzenli ve verimli çalışmasına olanak sağlamaktır.

MADDE 4.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5.- Yürütme maddesidir.

GENEL GEREKÇE

Parlamentar rejimle yönetilen her ülkede, kamuoyunun da baskısıyla parlamentoların daha üretken olmasının yolları aranmaktadır. Her ne kadar parlamentolardan beklenen hizmetler artıyor olsa da, yapıları ve işleyiş biçimleri itibariyle, bu kurumlar her zaman vatandaşın beklentilerine yeterince yanıt verememektedirler. Ne var ki, parlamentoların soruna eğilmeleri, daha fazla iş ve hizmet üretme yollarını geliştirmeleri gerekmektedir. Aksi halde parlamentonun ve üyelerinin kamuoyunda saygınlıkları giderek azalmaktadır. Son yıllarda yapılan kamuoyu yoklamaları seçmenlerin parlamentoya, özellikle milletvekillerine duydukları güvenin azaldığını göstermektedir. Çoğu seçmen, milletvekillerini kendi çıkarlarını kovalayan, başka kimseyi düşünmeyen kişiler olarak görmektedir. Şu anda parlamentonun nispeten etkin bir çalışma ortamına kavuşmuş olması, parlamentonun daha etkin çalışmasını sağlayacak yollar ve yöntemler üzerinde düşünmemizi, bunları geliştirmemizi engellememelidir.

Parlamentoların üretkenliğini artırmanın yollarından biri de işleyiş kurallarını daha üretken olma yönünde değiştirmek, performans düşüklüğünü gidermektir.

Bir parlamenterin asli görevi Anayasa'da ve TBMM İçtüzüğünde tanımlanan yasama ve denetim faaliyetlerinde bulunmaktır. Bu bağlamda TBMM Genel Kurul çalışmalarına katılmak başlıca görevleri arasında yer alır. Ama, milletvekillerinin ilgisizliği ve devamsızlığı yasama sürecini olumsuz etkilemekte, gündemde bulunan tasarı ya da tekliflerin yasalaşması ya çok gecikmekte ya da yasalaşamamaktadır. Aynı sorun komisyonlar için de mevcuttur. Hele, hele Türkiye gibi toplantı ve karar yeter sayılarının yüksek tutulduğu ülke parlamentoları, performans düşüklüğü ile karşı karşıya kalmaktadırlar. İster özel nedenlerle, ister seçmene iş bulma ve tayin gibi seçmen hizmetlerine geniş zaman ayırma nedeniyle olsun, bir milletvekilinin asli görevini yerine getirmemesi, kabul edilebilir bir nedeni yoksa bağışlanır bir davranış değildir. Hiç kimsenin, hele bu kişi bir milletvekili ise emek vermeden haksız kazanç sağlaması, hak etmeden para alması hem ulusal iradeye saygısızlıktır, hem de parlamenter sistemi kamuoyunda değersiz kılmaktır. Bu kişilerin, kendileri ile birlikte yasama görevini tam yapan, devamsızlık içinde bulunmayan milletvekillerini de "iş yapmayan" kişiler durumuna düşürdükleri gözden irak tutulamaz. Ayrıca, toplantı yeter sayısının olmaması nedeniyle çalışmanın yapılamadığı hallerdeki ekonomik kayıp, halkımızın sırtına yüklenen ağır bir yükür.

İçtüzükte (Madde 151-153) devamsızlığı önlemek üzere hem idari, hem de mali yaptırımlar bulunmaktadır. Ancak bunlar uygulamada etkili olmamaktadır. Milletvekili devamsızlığını gösteren “düzenli” kayıtlar tutulmamaktadır. Devam durumu kritik milletvekilleri aldıkları uyarı üzerine, mazeret yerine geçmek üzere kendi parti gruplarından izin almakta, ya da doğruluğu şüpheli sağlık raporu getirmektedirler. Anayasanın 84.maddesinde düzenlenen “izinsiz ve özürsüz birleşime katılmama” nedeniyle “üyeliğin düşmesi” mekanizması ise hiç işletilmemektedir. Nitekim, bu güne kadar bu madde uyarınca milletvekilliğinin düşmesine karar verilen herhangi bir milletvekili olmamıştır.

Netice itibariyle “devamsızlık”, uygulamanın da katkısıyla, neredeyse yaptırımsız hale gelmiştir. Oysa devamsızlık nedeniyle yaptırım uygulamaları diğer ülkelerde de vardır ve etkilidir. Söz gelimi Fransa’da açık oylamaların 1/3’üne katılmayan milletvekillerinden maaşlarının 1/3’ü kesilmektedir; yarısına katılmayanların ise maaşlarının 2/3’ü kesilmektedir. Aynı sistem komisyon toplantıları için de geçerlidir. Federal Almanya’da ise milletvekilleri mazeretleri olsa da komisyon veya genel kurul çalışmalarına katılmamışlarsa her oturum başına aylıklarından 90 DM; mazeretsiz katılmamışlarsa 150 DM kesilmektedir.

Parlamentolar demokrasinin vazgeçilmez kurumlarıdır. Parlatentonun zaafa uğraması demokrasinin de zaafa uğraması ile sonuçlanır. Bunu önlemek için kamuoyunun parlamentoyu benimsemesi, vazgeçilmez olarak görmesi gerekir.

İşte, yaptırımı etkili kılmak, parlatentonun verimliliğini artırmak, meclise halkın güvenini sağlamak, haksız kazancın önüne geçebilmek düşüncesi ile TBMM İçtüzüğü’nün onbirinci kısım “Devam ve İzin” başlıklı bölümünde yer alan 151, 152 ve 153 üncü maddelerini değiştiren İçtüzük teklifi verme zorunluluğu doğmuştur.

Değişiklikle, kabul edilebilir bir engeli olmadan, meclis birleşimlerine katılmayan milletvekillerinin, katılmadıkları her birleşime tekabül eden yolluk ve ödeneklerinin ilk hak edişlerinden kesileceği düzenlenmekte, gerçeğe aykırı özür bildirimlerinin önüne geçilmek istenilmektedir.

Aşlı gibidir

İbrahim ARAC
Kanunlar ve Kararlar Müdürü

**TBMM İÇTÜZÜĞÜNÜN BAZI MADDELERİNDE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR İÇTÜZÜK
TEKLİFİ**

MADDE 1.- 5.3.1973 tarih ve 584 Karar no.lu Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 151 inci maddesinin 2 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İzin vermeye ve özrü kabul etmeye yetkili merci Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanıdır. Başkanlık Divanı yedi günü aşmamak üzere izin verebilir”.

MADDE 2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 152 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**Madde 152.-** Başkanlık Divanı, milletvekillerinin Genel Kurul veya komisyon çalışmalarına katılmadığı günleri gösterir bir cetvel düzenleyerek bu cetvelin ilgili üyelere ait kısımlarını her ayın ilk haftası içinde, özel suretle kendilerine gönderir.

Cetvele itirazı olan milletvekili devamsızlık cetvelini aldığından başlayarak üç gün içinde yazı ile itiraz edebilir. İtiraz dilekçesine varsa belgelerini de ekler.

Başkanlık Divanı itirazı inceleyerek kabul veya reddeder. Cetvele itiraz edilmemesi ya da itirazın reddedilmesi halinde, keyfiyet Meclis Genel Sekreterliğine bildirilir ve buna göre devamsızlık cetveli yayımlanır.

Devamsızlık cetveli bir yasama yılı içinde en az altı defa yayımlanır”.

MADDE 3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 153 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**Madde 153.-** Herhangi bir birleşimde izinsiz veya özürsüz yok sayılan bir milletvekilinin ödenek ve yolluğundan, o birleşime karşılık gelen tutarı, izleyen ödemedenden kesilir.

Sağlık özürü, tam teşekküllü bir hastaneden alınacak resmi sağlık kurulu raporu ile belgelendirilmedikçe geçerli sayılamaz. Mücbir sebepler olmadıkça, devamsızlıktan sonra izin talebi kabul edilemeyeceği gibi, izinli ve özürlü sayılan milletvekili sayısının yasama çalışmalarını engelleyecek sayıda olmaması gözetilir”.

MADDE 4.- Bu İçtüzük hükümleri, yayımını takip eden ayın başında yürürlüğe girer.

MADDE 5.- Bu İçtüzük hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

